

בית נאמן

נמסר במוצ"ש פרשת עקב, י"ט באב תש"ף

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה
רבנו מאיר מאזוז שליט"א

ניתן לשמוע
בשידור ישיר את
שיעורו של מרן שליט"א
בנרוץ קול ברמה.
או ב'יקול נאמן':
079-9-367-367
או ב'קול בית נאמן':
079-9270505

בבית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח"
רחוב הרב עוזיאל 43 ב"ב.

בשעה 22:00

נושאי השיעור:

א. חודש אב. ב. דף היומי - מסכת עירובין. ג. ברכת הטוב והמטיב על יין. ד. זמן ואופן לימוד שיעור דף היומי. ה. מאורעות תרפ"ט. ו. הרבנית מרגלית יוסף ע"ה. ז. "חכמות נשים בנתה ביתה". ח. רבי רפאל מאזוז ע"ה. ט. הגאון רבי ישראל זיתון ע"ה. י. הרמ"ע מפאנו ע"ה. יא. בענין גילוח הזקן. יב. כל בחור יכול להיות גדול בתורה וביראה. יג. לא לדחות בחור שמתגלח או מגדל בלורית. יד. סתו"מ שנכתבו בפה. טו. איטר יכול לכתוב תפלין לכתחילה. טז. רבי עדין שטיינזלץ ע"ה.

דף היומי - מסכת עירובין

ב. והשבוע מסיימים מסכת שבת בדף היומי, ומתחילים מסכת עירובין. הרבה מתפרים במסכת עירובין. למה? ברכות קלה ורובה אגדות, אם יש משהו קשה יש לך עין יעקב עם ניקוד, פירושים והסברים. ורוב הדברים קלים, וגם בהלכה זה לא כל כך קשה⁴. ברכות קלה. שבת יותר קשה, היא גדולה מאד. יש בה מאה וחמשים ושישה דפים⁵. ואח"כ עירובין קשה מאד, יש תמונות, יש ציורים, אך מי שלא התרגל מוחו במתמטיקה והנדסה הוא לא יבין⁶.

לו אני רוצה לקחת מקום שמשחקים כדורגל לעשות בו סליחות. אמר לו אתה יודע כמה זה מכיל? אלפיים איש, כמה אתה מביא שם? עשרה איש? עשרים איש? מאה איש? אמר לו אני אביא לך הכל. אמר לו טוב, אני נותן לך לילה אחד. והוא פרסם את זה. התמלא המקום כולו וישבו אנשים בחוץ. אנשים אוהבים לעשות מעשים טובים, אם לא יבלבלו אותם בעלי הטפשות והסכלות. בלב שלהם יש אמונה. אי אפשר למחוק את האמונה מעם ישראל. הבעל שם טוב אומר איפה שהאדם הולך הקב"ה הולך אחריו, שנאמר 'ה' אלקי עמו' (במדבר כ"ג כ"א). איפה שאתה הולך הקב"ה שומר עליך.

4. בחוץ לארץ התחילו תמיד לתלמידים פרק תפלת השחר, האשכנזים שיהיו בריאים מתחילים אלו מציאות. למה אלו מציאות? כי כתוב 'הרוצה שיחכים יסוק בדיני ממונות' (ב"ב דף קע"ה ע"ב), והם רוצים להחכים, להיות חכמים מהתחלה... מגיל שלוש-ארבע מתחילים 'אלו מציאות שלו', 'בעי רבי ירמיה משום טרחא או משום חשיבות', תיקו. אחרי ארבע שאלות תיקו. פעם היינו מלמדים תפלת השחר, אחר כך אין עומדין, אחר כך ביצה, אחר כך מציאה. בשנה הראשונה שאני לימדתי אצל רבי ניסן פינסון ע"ה ככה עשינו על פי אבא ע"ה, הוא היה שם. שנה שאחריה אבא עזב, ורבי ניסן אמר לי תתחיל להם אלו מציאות. אבל אדוני הם לא יודעים מלה בארמית, הם לא יודעים אותיות רש"י. לא. ככה אנחנו מתחילים. אלו מציאות שלו. טוב, אלו מציאות שלי גם כן... אלה תלמידים מצאתי אותם מציאה, 'כענבים במדבר מצאתי ישראל' (הושע ט"ו). למדנו את העמוד הראשון של הגמרא בדף כ"א ע"א לקח לנו שבועיים, אחר כך למדנו עמוד ב', יאוש שלא מדעת, התייאשתי מהם... הם לא מבינים מה זה יאוש שלא מדעת, מה זה סברת רבא וסברת אביי וכו' וכו', עד שאמרתי להם ההלכה היא שיהיו שלא מדעת לא הוי יאוש, אם אתה מתייאש מפני שהתלמידים אין להם דעת אל תתייאש... לא הוי יאוש. ישבנו בעמוד ההוא ששה חודשים! (בתשכ"א) עד פורים כמעט. גמרנו את העמוד ההוא בלי תוספות, גמרא ורש"י בלבד, לקרוא ולתרגם את רש"י, לפסק נכון ולהסביר נכון, צער גדול זה. לא עושים ככה. אבל ככה הם לומדים.

5. אמרו שבמספר המלים 'שבת' עולה על כל המסכתות, ובמספר הדפים 'בבא בתרא' עולה על כל המסכתות. למה? כי בבא בתרא יש בה רש"ב שהוא מאריך מאד. ככה הטבע שלו, כשמפרש גמרא מסביר עד שהמח של הטיפש ביותר יבין. וסבר רש"י ע"ה (היום כותבים סביו, אני לא יודע מאיפה הביאו את זה. אמרו יש אביו ואחיו, גם אז סביו. אבל אין סביו, אין דבר כזה. סב - סבו. זה הכל) כעס עליו, אמר לו אתה מאריך יותר מדאי, והוא אמר לו את זה בעדינות "די כבודו מלשאת את הפירוש שלך", הידים שלי כבודות בשביל לקחת את הפירוש שלך... אבל הוא המשיך. כתב על כל התלמוד, נשאר ממנו רק על בבא בתרא ועל פרק ערבי פסחים. ובזכות שהוא מאריך בבא בתרא יש בה מאה ושבעים ושישה דפים, בשעה שמסכת שבת מאה וחמשים ושישה דפים (מתחילים בדף ב', לכן אני אומר 156). בשבת רש"י כל מלה בסלע, ובבא בתרא באריות.

6. התוספות מוכיחים דברים בהנדסה, מי שלא מבין לא יבין, ומי שמבין מקשה קושיא,

"ותשקמו בדמעות שליט"

א. שבוע טוב ומבורך. חזק וברוך (לחזר) כפיר פרוטו ואחיו יונתן על הפיוט "עייני צופיה"¹. ובכן רבותי, הערב י"ט באב. שמעתי רמזי יפה - אבראשי תיבות ארור ברוך, חציו ארור וחציו ברוך. עשרה ימים הראשונים לא בסדר, אבל אחרי יום עשירי באב ומעלה אין ממעטים בשמחה, ככה בן איש חי כותב (ש"א פרשת דברים הלכה א'), ובפרט ביום ט"ו באב. ואני אומר שזה רמזו במילה אב - א' ב' - שלישי אחד (א) זה לא טוב, ושני שלישים (ב) זה ברוך. ברוכים יהיו². יש בעוונות עכשיו קורונה. אבל בעזרת ה' נתגבר על זה, ולא להחמיר [עלינו] כל כך. עוד מעט ראש השנה. בבית הכנסת יהיו רק עשרים איש? מה יעשו בעשרים איש? אחד תוקע ואחד שומע!? מה זה? באים מאות אנשים³.

1. השירים האלה מעודדים את האדם, מחיים את הנפש. אמונה צרופה ותקווה לעתיד טוב יותר לעם ישראל. המריבות האלה של המשוגעים לא שווים פרוטה אחת. פעם הזמנו בהקפות שניות את הפייטן משה אליהו (שחיבר את הפיוט הזה), ושלב משהו מכתב להלשין עלינו לפני הרב עובדיה ע"ה, כתב לו: הבן אדם הזה הוא חילוני, ובישיבה הזמנינו אותו, למה הזמינו אותו?! הוא לא אמר לנו, לא דיבר אתנו, לא ידענו מהיו ומהו, רק מיד לשון הרע, זו השפה הידועה היום. והרב ענה לו (ואת המכתב הזה ראיתי וצילמתי אותו. עיין בשר"ת בית נאמן ח"א תח"ח ס"י ל"ה) קודם כל מעשה רב, אם עשו ככה בישיבה זה בסדר. ודבר שני, יש לו ניצוצות של אמונה, ויחזור בתשובה. וכמו שאמר כך היה. חזר בתשובה. הוא אומר "אודך א-ל בכל לבי", זה לא פשוט, הנפש מלאה אמונה, "עיני צופיה לך אהוב, הבטחתה כי שוב תשוב"...

2. היה פעם תלמיד חכם אחד מאשדוד (נדמה לי רבי מערבי כהן) כתב שיר, שלח אותו לאור תורה, אומר שם אשדוד התחדשה, יש בה הרבה דברים טובים, יש בה נמל, יש בה בתי כנסת, כל מיני דברים. והדפיסו את זה בחודש אב. בא חכם אחד מטבריה אמר מה זה? אני שולח מכתב. כתב בכותרת 'תגובה חריפה'... על מה תגובה חריפה? איך בחודש אב כותבים פיוט כזה? מה הבעיה?! הרי בחודש אב שני שלישים לפחות בסדר, מה יש לך? לא יקראו את זה עכשיו, יקראו את זה ביום ט"ו באב. ואם נכתוב דברי תורה, תאמר גם כן אסור לכתוב בחודש אב, כי בתשעה באב אסור ללמוד תורה!?!... אתם לחפש עלילות על בן אדם. "נורא עלילה על בני אדם" (תהלים ס"ו ה'). בני אדם מחפשים בכל אחד את הנקודת תורפה בשביל לעשות רעש.

הראשונים שבאו מתחילה לאשדוד, באו חילונים לגמרי. רבי מאיר אבוחצירא ע"ה בא לאשדוד, היה מתפלל בבית, אמר איך אני מתפלל עם חזנים כאלה שהם מגולחי זקן, חזן כמו אישה?! הוא לא מכיר דבר כזה ממרוקו. אפשר שתהיה שליח ציבור אשה?! כולם נשים. "ביום ההוא יהיה מצרים כנשים" (ישעיה י"ט ט"ז)... לא יכול להתפלל אתם. אבל לאט לאט יש שם כולל, ויש שם תלמידי חכמים, ויש שם לומדים, ויש שם בתי כנסת. בנמל יש שם בית הכנסת, ופעם אישה אחת הייתה מחפשת לעשות מצוות. הלכה לרבנים של הכולל, אמרה להם אני רוצה לעשות מצוה, איזו מצוה אני יכולה לעשות? להתפלל בבית הכנסת?! אני לא יודעת להתפלל. אמרו לה תבואי פעם בשבוע נגקי את בית הכנסת לכבוד שבת. אמרה בסדר, אני אעשה את זה. ויום אחד זרקו הרשעים פצצה בנמל אשדוד, והיא יצאה כמה דקות לפני כן. אמרה ניצלתי בזכות הניקיון שעשיתי. והבת שלה הייתה רווקה והתחתנה. אדם שמכבד בית הכנסת ומכבד את התורה, הקב"ה משלם לו כפלי כפלים. אדם צריך להאמין שיש שכינה בבית הכנסת.

3. פעם היה אחד, הרב בנימין בצירי ע"ה בלאר שבע, הלך לראש העיר יעקב טרני, אמר

עיצוב גרפי: 050-2738858

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
18:49	20:01	20:40
19:06	20:03	20:38
18:56	20:04	20:38
19:04	20:01	20:36

להקדשות והנצחות 052-7130-552

להצלחת
מצליח
אזון
ורעייתו

לרפואת
שלמה
בן רחל
ה"ן

לע"נ
כמיס
בר
רחל
לבית
כהן

לע"נ
ניסים
בר
יסמיה
שהשבו
פקודת
שנתו

אבל היום יש לנו מסכת עירובין של 'דרשו' או של אחרים שיש בה ציורים [מיוחדים], על כל קטע בגמרא יש ציורים יותר יפים מהציורים האחרים. יש בצבעים, ויש שחור לבן. היום זה לא כמו שהיה פעם.

"וימלאו אסמיך שבע ותירוש יקביך יפרוצו"

ג. פעם בשיבה עשו סיום על עירובין (לומדים דף יומי כל יום במשך שעה. רבי אליהו מאדאר שיהיה בריא היה נותן אז את השיעור, למדו ברכות שבת ועירובין, ובעירובין

וכולם עומדים מפני הקושיא הזאת. יש קושיא שהקשה אותה חוות אייר (סימו קע"ב), והחכם סופר (א"ח סי' קנ"ג) אמר הוא הקשה על הוכחה של התוספות (עירובין דף נ"ז ע"ב ד"ה קמא), לכן אני לא רוצה להזדקק לה. וגם הר"ש בורח מזה, ואני מצאתי בסייעתא דשמיא הסבר יפה מאד (עיין בירחון א"ת כסלו תשע"ב סי' כ"ט). אחרי שנים מצאתי שחכם אחד כתב את ההסבר שלי בהרחבה. החכם הזה היה בקי בכל החכמות האלה שמו **רבי ישראל מזאמושץ** (קוראים את זה זאמושטש. וכנראה ה"ש"ן האחרונה פירושה מעיר זאמושטש כמו אידלש, איסרלש) והוא כתב **ספר נצח ישראל** וכתב (דף ס"ד ע"ב) תשובה על הקושיא הזאת. וכיוון שזה היה בתחילת תקופת ההשכלה, הספר הזה נחשב "משכיל" והלך לאיבוד. יש באוניברסיטה את הספר הזה בדפוס ישן נושן [כיום נמצא גם ב'אוצר החכמה'], והוא הסביר בדיוק את התוספות כמו שכתבתי. מה הבעיה של החכם הזה?! הוא כתב פירוש גם כן על ספר החזק, מסביר בטוב טעם כל ספר החזק של רבי יהודה הלוי, קרא לו '**אוצר נחמד**', זה נדפס וכולם לומדים בו, ואילו הפירוש שלו על כל מקום שכתוב בגמרא דברי חשבון וכדומה אין לו מזל. צריך להדפיס אותו מחדש. לצלם אותו זו לא חכמה, אלא יבוא אחד שידע לערוך וידפיס אותו. היום יש כל מיני דברים שמסבירים דברי גמרא בחשבונות שאינם שווים כלום, אינם שווים פירוטה אחת. מלמדים א' ב', מלמדים שאחד ועוד אחד עולה שנים... אבל זה לא, הוא חכם אמתי.

עשו שמחה). אמרו לי תגיד כמה מלים, אמרתי להם כתוב: "וימלאו אסמיך שבע ותירוש יקביך יפרוצו" (משלי ג' י'), אסמיך עולה מאה ושלושים ואחת כמנין המלאך פלוני (סמא"ל), ואמרו מה פירושו של המלאך הזה? סעודת מצווה אין לעשות. סיום מסכת אין לעשות. ואם אתה רוצה לנצח אותו במסכת ברכות, יאמר נראה אותך אחר כך, שבת יאמר טוב, על כל פנים יש בה כמה הלכות הלכה למעשה. כולם נופלים בעירובין. אבל אם "ימלאו אסמיך שבע" - שבע ר"ת שבת ברכות עירובין - "ותירוש יקביך יפרוצו" תוציא שני סוגי ינות, יקביך לשון רבים. ולמה רבים? תוציא יין ותוציא מיץ ענבים, כמה סוגים. כי אם אתה יכול לשתות שני סוגי יין אז תרוויח ברכת הטוב והמטיב, ואם אתה שותה מיץ ענבים, הראשון יהיה מיץ ענבים והשני יין. למה? כי הרא"ש (ברכות פרק ט' אות ט"ו) כותב ברכת הטוב והמטיב בגלל שהיין משכר ומשמח, אבל מיץ ענבים הוא לא משכר, לכן מביאים מיץ ענבים בהתחלה, תברך עליו הגפן, ואחר כך תביא יין אמתי ותברך עליו ברכת הטוב והמטיב. אבל בתנאי שלא תהיה לבד, צריך שיהיה הטוב לדידיה והמטיב לאחרני. ועוד תנאי שיהיה באמצע הסעודה. ככה פוסק הרב עובדיה (חזון עובדיה ברכות ע"ה) ממשמעות דברי כמה ראשונים, עדיף שיהיה בתוך סעודה. תעשה סעודה כמו שצריך, ואז ותירוש יקביך יפרוצו. [ובברכת ה' ה"ד ע"ה קצ"ח] כתב להוכיח דלא בעינן סעודה. ושכן דעת מוה"ר ערך השלחן ע"ה ועוד. וימררוהו ורבו וישטמהו בעלי חצים, ובא תלמידו רבי חננאל כהן שליט"א

אשכול הכופר על פרשת השבוע

מתורתו של מרטן מרן הגאון רבי חיים חזקוני זצ"ל רב"ד גרנא ומגדולי ראשי הישיבות שבה מתוך ספר "תורת חיים"

פרשת ראה

(י"א, כ"ו) **סמיכות הפרשה כאשר דבר לכם ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וגו'.** רמז למ"ש רז"ל (דבש לפי מערכת מ' אות י"ב) דבזכות מצות אנכי ה' אלהיך וגו' ומצות לא יהיה לך (אלהים אחרים על פני) ששמעונם מפי הגבורה אנו אוכלים בעולם הזה. וזהו **אנכי ר"ל** בזכות מצות אנכי ה' אלהיך, **נותן לפניכם היום** בעולם הזה **ברכה**, והטעם כיון שאנכי ולא יהיה לך שמעונם מפי הגבורה אית בהו משום בל תלין. וזהו הסמיכות **כאשר דבר לכם ראה אנכי וגו'**, דמה שנותן לפניכם היום בעולם הזה ברכה בזכות אנכי ולא יהיה לך הוא מטעם **כאשר דבר לכם** מפיו ממש ולא ע"י שליח. וזה ג"כ מאי דסיים את הברכה **אשר תשמעו אל מצות ה' אלהיכם** שצוה אתכם מפיו בכבודו ובעצמו וכנ"ל. **(שם) אנכי נותן לפניכם וגו'.** יש לפרש **אנכי - היא התורה** שכתוב בה אנכי ה' אלקיך - **נותן לכם** במתנה, ומזה לא זכו בה המלאכים גם שהם בני מצרא אלא היא **לפניכם** ולא בשמים היא. **(שם) ראה אנכי נותן לפניכם וגו' את הברכה וגו' והקללה וגו'.** נראה לפרש בס"ד דהנה אמרו רז"ל (שבת ל"ג ע"ב) דמיתת הצדיקים היא לכפר על הדור. ובמ"א אמרו (רש"י בראשית ז' ד') דמיתת הצדיק היא שבביל שלא יראה ברעה העתידה לבא על שונאי ישראל ולכאורה סתראי נינהו. והמפ"ז כתבו דעיקר מיתת הצדיק היא בעון הדור ואם ישובו בתשובה ע"י מיתתו אז תהיה מיתתו כפרה על עונותיהם, ואם לא שבו ח"ו אזי תהיה מיתת הצדיק שבביל שלא יראה וכו'. וז"ש **ראה אנכי נותן לפניכם היום** רמז למיתת כדכתיב (עמוס ח' י') ואחריתה כיום מר דהיינו מיתת הצדיקים, ויש בזה ברכה וקללה והדר מפרש את

הברכה **אשר תשמעו וגו'** שאם במיתת הצדיק שבתם בתשובה אז תהיה מיתתו לכפר עליכם וזהו הברכה. **והקללה אם לא תשמעו וגו'** שלא שבתם בתשובה ע"י מיתתו אז ב"מ תהיה מיתתו לקללה שלא יראה וכו'. **וע"פ** האמור יש ליישב מאמרם ז"ל (איכה רבתי א' ט"ז) קשה סילוקן של צדיקים לפני הקב"ה יותר מחרבן בית המקדש. ויש לדעת הטעם. ועוד הקשו המפ"ז דבמקום אחר אמרו רז"ל (ר"ה י"ח ע"ב) ששקולה מיתתן של צדיקים כשריפת בית אלקינו נמצא דשקולים הם. וחוף מדרכנו פירשתי בהקדם עוד דאמאי במאמר הראשון אמרו "לפני הקב"ה" ולא אמרו כן במאמר הב'. גם במאמר הא' אמרו "חרבן בית המקדש" ובמאמר הב' אמרו "כשריפת בית אלקינו". ונראה לפרש בס"ד דבמאמר הא' איירי לגבי הקב"ה שהוא בעל הרחמים ואין בעל הרחמים נוגע בנפשות תחילה (ויקרא רבה י"ז ד') ולפניו יתברך קשה יותר מחרבן בית המקדש שהוא עצים ואבנים, אבל מאמר ב' איירי בבחינת מהות המיתה עצמה ובאו רבותינו ז"ל להודיענו שגם שאנו רואים שהמיתה שולטת בצדיקים אין זה רק בגוף אבל הנשמה אין לה שום צער כלל ועיקר רק כמישחל ביניתא מחלבא (מועד קטן כ"ח ע"א). ודומה לזה אמרו רז"ל (ע"ז י"ח ע"א) גבי רבי חנינא בן תרדיון שגנשך וס"ת עמו שהיה רואה האותיות פורחות באויר והגויל לבד הוא שגנשך, דאש העולם הזה אין לה שום שליטה על הדבר הקדוש הרוחני רק על הגוף המתלבש ברוחניות אחר שנסתלק ממנו הרוחניות, וכמו כן בשריפת בית המקדש לא נגעה בו יד האויבים ולא שלטה אש השריפה רק אחרי שנסתלק ממנו הקדושה הרוחנית ונשאר רק עצים ואבנים בלי שום קדושה, והכי נמי גבי מיתת הצדיקים אין הכליון

וההפסד שולט רק בגוף דוקא אחרי הסתלקות הנשמה הקדושה מתוכו וע"ז אמרו ששקולה מיתת הצדיקים כשריפת בית אלקינו אבל בנשמתם אין הכליון שולט אלא לעולם חיה חיי נצח בעולם הנצחי. **ולפי** דרכנו יבא על נכון באופן אחר, דהנה חרבן בית המקדש הוא רעה גדולה עד מאד, אך יש בזה טובה לישראל כמו שאמרו רז"ל (איכה רבה ד' ה') על פסוק (תהלים ע"ג א') מזמור לאסף קינה לאסף מיבעי ליה, אלא על שכיחה חמתו בעצים ואבנים ולא בישראל, וכן מיתת הצדיק שהוא לכפר, עם שיש צער בעצם המיתה שלו עכ"פ יש בזה טובה לישראל ששבו בתשובה ונמחלו עונותיהם, ועל זה הוא שפירש רז"ל (ר"ה י"ח ע"ב) שקולה מיתתן של צדיקים כשריפת בית אלקינו שבשניהם יש צד לריעותא וצד לטיבותא, אבל מיתת הצדיק שלא שבו על ידו ומיתתו היתה שלא יראה וכו', יש בזה שני צדדים לריעותא האחת מצד המיתה עצמה והב' מצד הרעה העתידה ב"מ, וע"ז אמרו שהיא יותר מחרבן בית המקדש. **א"נ ראה אנכי וגו'** דהנה אמרו רז"ל דבאמת הקב"ה דרכו להטיב לכל בריותיו, ומה שאנו רואים שיש אנשים שהם בצער אין השינוי ח"ו במדות הקב"ה אלא בהם עצמם דעונותיהם ומעשיהם הרעים עוצרים את השפע ואת הטובה מלבוא עליהם ומקלקלים צנורות השפע והברכה, כמו ענין אור השמש שהוא באמת אור בהיר ומצוחצח וחסרי הראות אינם רואים אותו, שהשינוי אינו בעצם השמש אלא בהם עצמם שהם חסרי הראות, אבל בשמש עצמה אין שום שינוי, וכן החולה שאוכל מאכלים טובים וערבים יהיו בעיניו מרים, וזה השינוי אינו בעצם המאכלים אלא בחולה עצמו שע"י חוליו אינו יכול לטעום כראוי. ובה פירש

צברית - אנגלית - צרפתית - אלהרית - פרסית

חינוך ילדים

בית ההוראה כסא רחמים

בנשיאות מרן רה"ר רבנו מאיר מאזוז שליט"א

מצנה סאפאני בכל נלשא הלכתי

02-5353-383 סת"ם

רבית ממונות כשרות

הדשה! שתח 24 שעות ביממה!

24

וקיים דבריו והאריך בזה בסברא ומספרים וסופרים ודיוק לשונות הפוסקים, ונדפסו הדברים בקובץ ויען שמואל הנד"מ (חלק כ"ג ס"י מ"א).

בשפה ברורה ובניעמה

ד. יש שלומדים בבוקר, ויש לומדים בערב. חוזרים מהעבודה למנחה וערבית וישנים... לא ראיתי אחד שיכול להחזיק את הציבור כשהם עירניים כמו הרב **עובדיה ע"ה**⁷. אבל בדף היומי הרבה פעמים באים וישנים. אז אמרו אין דבר, הוא ישן בגן עדן... תן לו לישון. אבל הכי טוב ללמוד בבוקר. יש כאלה מתפללים בהגך

7. היה בא פעמיים בשבוע בישיבת רשב"י בתל אביב, ואני לא יכול לצאת, יראו אותי יגידו: מה? תתכה תתכה. גמרת את השיעורים שנתתי שם ואני רוצה ללכת, אבל הרב בא. ולא רק זה, כשהוא בא אומר לי תתחיל לדבר אני עייף. טוב, אני מדבר כמה מילים. והוא מושב אותי ומעודד אותי ומברך אותי, היה אדם מיוחד. לא ראיתי כמוהו לא בחו"ל ולא כאן. כל דבר ודבר מעודד. בזכות העידוד שלו, זכו תלמידים ותלמידי תלמידים שלו לחבר מאה ספרים. הרב אהרון זכאי שיהיה בריא למעלה ממאה ספרים כתב, בטוב טעם, בסגנון יפה. מלקט כל הספרים שהוא ראה בהלכה. שואלים אותי שאלה, לפעמים זה לא נמצא בספרים שלנו (אין לי את כל הספרים, מה אני מחשב?!), אז אני לוקח ספר הבית היהודי, בודק שם, והוא מביא שם תשובות של אחרוני אחרונים ממש. הכל נמצא שם בתמצית הדברים. ואם הדברים לא מובנים אני משאיר את זה עד שנבדוק את המקור. יש מחשב בישיבה ואני מבקש שיחפשו שם את המקור. אז הרב עובדיה אמר לי **תדבר תדבר, ואחר כך הוא נותן שיעור. וכשהוא מדבר אף אחד לא סוגר עין. כולם עייפים ממש, אתה רואה שהם עם בגדים של בנאים, של סיידים, של טייחים, והם באים להתפלל שם מנחה וערבית שלא יפסידו מלה.**

ושעה לפני כן מתחילים דף יומי. וצריך גם שמי שמגיד את השיעור יהיה זריז בלשון בקטעים האלה. יסביר אותם בטוב טעם. לא ידבר אותם בשפה מיוחדת, לא ידבר באשתי תיבות כמו שהרופאים מדברים... (אתה לא יודע מה הם מדברים, מימון וחמצן, חמצן וחנקן, אתה לא מבין כלום). צריך לדבר בשפה שכל אחד יבין.

לימוד הבוקר

ה. וזה רמזו בהפטרה שקראנו הבוקר (שבת עקב), כתוב שם (ישעיה נ"ד, ד): "ה' אלקים נתן לי לשון לימודים לדעת לעות את יעף דבר", מה זה לעות את יעף דבר? אלה שלומדים בערב הם עייפים. ולעוה - תמצא להם עת מתאימה שהם יכולים ללמוד, מה היא העת? "יעיר בבוקר בבוקר" - תעיר אותם בבוקר בבוקר מוקדם, אחר כך "יעיר לי אוזן לשמוע כלימודים" - יעיר לי אוזן זה אוזן עירנית, אדם בבוקר דעתו צלולה. יישן מוקדם, ויקום לשמוע כלימודים. מישוהו אמר לי רמז, כלומדים עולה בדיוק מאה וחמשים כמנין דף יומי, לשמוע דף יומי. תקום בבוקר, תשמע דף יומי ותינה מננו. תבורך כל היום⁸. לפעמים צריכים

8. בחוץ לארץ היינו לומדים, אבל לא דף יומי. לומדים 'ארבע אמות הלכה' בבוקר אחרי שחרית חצי שעה, ובערב לפעמים לומדים. בג"דבא למדו תמיד, בתוניס לא למדו. היה איזה מנין אחד בתוניס שבזכות רבי שושן כהן (הבן של רבי כלפון) שאמר תעשו שיעור בגמרא, כל יום עשו ככה. אמר להם ללמוד גמרא לא רק שולחן ערוך, יש לומדים שולחן ערוך שתי הלכות ביום, לא ככה, לימוד גמרא מרענן את השכל, מרענן את האדם. תלמדו גמרא. כשלומדים גמרא מרגישים נחת רוח. וכאן בארץ ישראל עוד יותר מזה, לומדים כל יום דף.

ל"ז י"א) - שתצפו לעשות את המצוות, שעל ידי זה מעלה אני עליכם כאילו עשיתם אותם.

(י"ב, י"ז) **ותרומת ידך**. אמרו חז"ל (יבמות ע"ג ע"ב) אלו בכורים. ובא הרמז במילת ידך כמו שכתוב בכורים ולקח הכהן הטנא מידך (דברים כ"ד) [ואפרי"ן שכ"כ התוס' שם. ע"ש. **ברכה ס"ט**]: (שיירי מנחה)

(י"ד, כ"ב) **עשר תעשר וגו'**. מעשר זה הוא מעשר שני כמו שאמר בפסוק שאחרי זה, ולזה בא הכפל **עשר תעשר** לומר דאף על פי שכבר עשרת מעשר ראשון ללוי תעשר עוד מעשר שני: (שיירי מנחה)

א"נ כמו שאמר הכתוב "רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד" (משלי כ"א כ"א) ואמרו חז"ל (בבא בתרא ט' ע"ב) שהקב"ה מזמין לו מעות לעשות עוד צדקה וזהו **עשר** ועל ידי זה תזכה עוד שתעשר פעם אחרת. ורבותינו ז"ל (תענית ט' ע"א) דרשו **עשר** בשביל שתתעשר. ויש לפרש בזה כמו שאמרו רבותינו ז"ל דגם דבשאר המצוות אסור לנסות את ה', במעשר וצדקה מותר כמו שאמר הכתוב (מלאכי ג') "הביאו את כל המעשר וגו' ובחוננוי נא בזאת וגו'" וזהו **עשר** בשביל שתתעשר שאתה יכול לנסות את ה' ותעשר בשביל שתתעשר: (שיירי מנחה)

(י"ז, כ"ח) **תוציא את כל מעשר וגו' למען יברכך ה' וגו'**. ר"ל שתוכל להפריש מעשר בשביל שיברכך ה', דמות לנסות את ה' במעשר דכתב (מלאכי ג') ובחוננוי נא בזאת וגו'.

(ט"ו, ב') **אשר ישה ברעהו**. ב' במסרה, חד הכא, ואידך (איוב יא, ו) **ודע כי ישה לך אלוך מעונך**. ר"ל שתלמד דבר זה מהקב"ה כי כמו שהקב"ה סולח לעונותיך שהם חובות כענין מה שאמר התנא באבות (ג' ט"ז) והחוננוי מקיף, כן תמחול אתה לבעלי חובותיך.

(שם) **ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה**. פתח בלשון יחיד וסיים בלשון רבים יש לפרש למה שאמרו רבותינו ז"ל (קדושין מ' ע"ב) לעולם יראה אדם עצמו כאלו כל העולם כלו חציו חייב וחציו זכאי עשה מצוה אחת אשריו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות, עשה עבירה אחת אי לו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף חובה. וזהו **ראה** שצריך קודם לראות שבעשותו איזה מעשה **אנכי נותן לפניכם** דהיינו לכל העולם כלו או **ברכה** או **קללה** שעל ידי מצוה אחת או עבירה אחת מכריע לצד זה או לצד זה ודו"ק: (שיירי מנחה)

(י"א, כ"ז) **את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' וגו'**. רמז שעי' שמיעת הדרשה מפי הדרשן הדורש ומלמד לנו את מצוות ה' אנו אוכלים בעולם הזה וכמ"ש הרב דבש לפי (מערכת ש' אות ה') והביאו הרב תורת משה למהר"ם עידאן ז"ל והבאתיו למעלה בראש פרשת עקב ע"ש. וזהו **את הברכה** של עולם הזה בזכות **אשר תשמעו אל מצות ה'** מפי הדרשן.

(שם) **את הברכה אשר תשמעו וגו'** לומר שיעקר הברכה היא ההצלחה הרוחנית שתהיו שומעים בקול ה' ומקיימי מצותיו וזאת היא עיקר הברכה ואז תשיגו גם הברכה הגשמית שהיא טפילה לה ונרמות **באת הברכה**: (שיירי מנחה)

(שם) **את הברכה אשר תשמעו**. סופי תיבות תורה כמו שכתוב אם בחוקותי תלכו (ויקרא כ"ו ג') ופירש רש"י שתהיו עמלים בתורה ונתתי גשמיכם וגו' (שם כ"ו ד'). א"נ לרמזו דלמוד תורה גורם לקיום המצות כהלכתן כמו שאמרו (אבות ב' ה') ולא עם הארץ חסיד. וגם אמרו (קדושין מ' ע"ב) תלמוד גדול שמביא לידי מעשה: (שיירי מנחה)

(י"א, ל"ב) **ושמרתם לעשות וגו'**. רמז למאמרם ז"ל (ברכות י' ע"א) שהמצפה וממתין לעשות איוו מצוה מעלה עליו הכתוב כאילו עשה. וזהו **ושמרתם** - לשון המתנה כמו ואביו "שמר" את הדבר (בראשית

המפז"ל כוונת הכתוב (תהלים ל"ד ט') טעמו ורא' כי טוב ה', דמן הטעימה שהחולה אינו טועם ומרגיש במרירות ומתיקות המאכלים, וכן מן הראייה שהסומא אינו רואה אור השמש, וכל זה אינו רק מצד החסרון שיש בחולה ובסומא עצמם, מזה נדע כי טוב ה' ומטיב לכל, ומי שיש לו איזה צער השינוי הוא מננו. ע"כ פירשו המפז"ל. **וז' ש ראה אנכי נותן לפניכם היום** היא השמש הנקראת יום, אשר בראייתה יש ברכה וקללה, שמי שיש לו עינים לראות יראה את אור השמש כי טוב הוא, והסומא אינו רואה אור השמש, כמו כן גבי השי"ת שאין השינוי בו עצמו אלא **את הברכה אשר תשמעו והקללה אם לא תשמעו וגו'** שהשינוי הוא מצדכם שאם תעברו [על] ציון הבורא יתברך תקלקלו את צנורות השפע והברכה והבאתם עליכם קללה ולא ברכה ב"מ, ואם תשמעו אל מצות השי"ת יפתחו לכם צנורות השפע והברכה.

ובזה יש לפרש כוונת הכתוב (דברים ד' ל"ט) וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקים וגו', כי הנה ידוע דלשון "הוא" מורה על מי שעומד במצב שהוא בו בלי שום שינוי כמו שדרשו (מגילה י"א ע"א) על פסוק הוא אחשוורוש וגו'. וז' ש **וידעת היום** הוא השמש הנקרא יום, ואז **השבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים** הוא בהוייתו יאה בלי שום שינוי ותמורה, שמדתו רק להטיב, רק מה שאין אנו משיגים הטובה הוא רק מחסרוננו דוגמת השמש וכאמור.

א"נ יש לפרש **ראה אנכי נותן לפניכם היום** על פי מה שאמרו רז"ל (ברכות ה' ע"א) לעולם ירגיז אדם יצר הטוב על יצר הרע אם נצחו מוטב ואם לאו וכו' ואם לאו יזכור לו יום המיתה. וז' ש **ראה אנכי נותן לפניכם**, שנתן לנו התורה ומצוותיה אשר שורש כולם הוא במצות אנכי ה' אליהך, ואם תאמר והלא היצר הרע מתגבר על האדם ואי אפשר לו לקיימם, לזה אמר היום, כינוי למיתה, כמ"ש רז"ל שע"י זכירת יום המיתה יתגבר על היצר הרע.

לפרטים והזמנות:
053-6652663

כל תשמישי הקדושה במקום אחד
ספרי תורה • תפילין • גיטות • מגילות ועוד

מוצה ע"י מוגהים מוסמכים מיושבת כסא רהמים

למהר ולא מבינים, במשך שעה אחת אתה לא יכול להעביר סוגיא כמו יבמות דף ט' ע"ב. צריך להיות מח של נחושת, ברזל ופלדה כדי להבין את רש"י שם.⁹

מאורעות תרפ"ט

1. צריך היום לזכור את טבוחי חברון וזכרונם לברכה בשנת תרפ"ט. השתגעו שם הערבים והרגו למעלה ממאה איש. ביניהם היו אנשים שעזרו להם, אחד היה לו בית מרקחת והיה נותן תרופות לערבים בחנם, וגם תלמידי חכמים רבנים של חברון¹⁰ נטבחו שם. למה? מה קרה לערבים? השתגעו. יש אומרים בגלל שהציונים אמרו איזו מלה שהרגיזה אותם. ויש אומרים בגלל שאדמו"ר מסוים עלה במערת המכפלה יותר משבע מדרגות, ואסור לנו [לפי הכללים שלהם] לעבור יותר משבע מדרגות והוא ניסה לעלות למדרגה השמינית, "אלדניה כלאת" (העולם נחרב...), משוגעים אלה, מטורפים. ובששת הימים בניהם ובני בניהם של הטובחים הפושעים אלה היו בחיים, והם פחדו שהיהודים ינקמו מהם, אבל היהודים לא נוקמים. "אל קנוא ונוקם ה'" (נחום א' ב') - הוא ינקום. "הרנינו גוים עמו כי דם עבדי יקום" (דברים ל"ב מ"ג). אף אחד לא יברח מהקב"ה. מי שהתנפל על יהודי שהיה שכן שלו וטובח אותו בדם קר, יקבל את העונש שלו. ואנגליה עמדה ככה ולא אכפת לה. אחר כך הרב קוק ע"ה נפגש עם איזה קצין אנגלי, והוא הושיט לו יד והרב לא רצה להושיט לו. אמר לו למה? אמר לו ידיך מגואלות בדם, הערבים היו טובחים, מדברים אתכם ואתם לא אכפת לכם. נהרגו מהם מאה איש ויותר (ואחר כך באה השואה).

אשת חבר - הרבנית מרגלית יוסף ע"ה

2. ביום י"ט באב (הערב) זה פטירת הרבנית מרגלית ע"ה - אשתו של מרן. היא נתנה למרן את כל האפשרויות ללמוד. היה עני מאד, אומרים עליו שהיה הכי עני בפורת יוסף. והרבה בחורים בקשו לשאת אותה והיא דחתה את כולם. היא שאלה כל בחור: אתה יודע ללמוד? אמר לה אני מתפלל כל יום... אתה יודע ללמוד? אני שומר שבת. אתה יודע ללמוד? אמר לה מה ללמוד? קריאת שמע?! למדתי. לא, ללמוד גמרא אתה יודע? לא יודע... אמרה לו: לך מפה. ובא הרב עובדיה אמרה בסדר. זהו. ואין להם כלום. היה להם שירותים מוחץ לבית, והבית קטן קטן. בקתא - בי עקתא (כמו שאומרת הגמרא במסכת שבת דף ע"ז ע"ב). והיא נתנה לו את כל האפשרויות ללמוד שילמד וילמד וילמד. כשבא להוציא ספרו הראשון יביע אומר חלק א' (אני ראיתי אותו בדפוס ראשון, הנייר היה פשוט ביותר), אמר לה אין לי כסף להדפיס, אמרה לו חסכתי מאתים לירות (מאתים לירות בשנת תשי"ד זה לא פשוט). מאיפה חסכת אותם? אמרה לו היו לנו תלושים לקבל אוכל, ואני השארתי כמה תלושים, אמרתי מחר נקנה בהם ארון, אבל הספר שלך שווה עשרה ארונות! אני מוותרת על הארון, תדפיס את הספר שלך.

"חכמות נשים בנתה ביתה"

3. ולא רק שהיה מדפיס ממה שחסכה, אלא כשמביאים את הספרים של הרב הביתה מביאה סוכריות, זורקת על הילדים, אומרת להם תגידו מזל טוב לאבא. וזורקת עליו סוכריות. אמרה לו בחיי אתה חייב להוציא חמשים ספר. הוציא חמשים וארבעה. אחרי פטירתה אמר לה אני הוצאתי חמשים וארבעה, ויש לו עוד ספרים, אולי עוד חמשים ויצאו לאט לאט, חלק בחיי וחלק אחר כך. לא משנה. אבל היא הייתה מעודדת. אשה בונה את בעלה. ויש נשים הפוך, החפץ חיים ע"ה היה אומר: אני בא לבית של אברך ואני רואה שם וילונות יפים, כמה

9. ורש"י שכל מלה שלו ספורה ומדודה, שם כתב עמוד שלם בשביל להסביר "מת נולד ויבם", שש מלים בגמרא הסביר להם עמוד שלם. ומצאו שם איזה תמיהה, רש"י כתב מלה שאינה מובנה. שלחו לרשב"א וענה להם, מי שאמר ככה "שקר ענה באיש האלקים" (הרשב"א ח"ד סי' צ"ד), איש האלקים לא כתב ככה, כתב מלה אחרת. מי שיראה תוספי הרא"ש שם, יראה שרש"י כתב בתחלה כמו המלה המשובשת, אחר כך חזר בו ותיקן, והרשב"א כבר קיבל הנוסח המתוקן. הבאתי את זה באיזה מקום (עיין בספר ארים נסי שם).

10. ישיבת חברון נוסדה מעיקרא שם. היום יש לה שם טוב, מפורסם מאד. ומאז החורבן הזה עברה לירושלים.

נשמות הלכו בוילונות האלה! אמרו לו: איזה נשמות? אמר לה: בעל הבית יכול היה ללמוד, אבל הוא רצה לעבוד שיהיה לו וילונות יפים, אז ממילא הנשמות והלימודים כולם השתקעו בתוך הוילונות. [וע"ע בירושלמי שקלים סוף פ"ה].

"ואתה פה עמוד עמדי"

ט. בשבעה של הרבנית מרגלית הלכתי לנחם את הרב, והרב ישב על הרצפה והכובע שלו למטה¹¹, והוא היה מדוכך, אז אני אמרתי: בפרשת ואתחנן בשבוע שנפטרה הרבנית, כתוב שם: "לך אמור להם שובו לכם לאהליכם" (דברים ה' כ"ז) הכוונה שכל אחד יחזור לאשתו, "ואתה פה עמוד עמדי" (שם כ"ה) אתה - הרי משה רבנו פירש מן האשה - פה עמוד עמדי. אומר בעל הטורים עמוד גימטריא מאה ועשרים. עד מאה ועשרים תעמוד. אמרו לי: הרב שמע את זה, הרים את ראשו. "ואדברה אליך את כל המצווה והחוקים והמשפטים אשר תלמדם". הרב קיבל עידוד ממלה פשוטה. בפרשת שבוע תמיד תמצא עידוד לכל דבר ודבר. תעודד, תשמח אנשים. "מעודד ענווים ה'" (תהלים קמ"ז ו'). הרב קיבל עידוד מזה. ולאט לאט התחזק. הוא היה נותן שיעור במוצאי שבת, והיו מרגישים עליו שהוא נמצא בצער. אמר להם רבי דוד בנו שיהיה בריא, הוא יצא מזה בכח התורה. וככה היה. השתחרר לגמרי. פעם נתן הסבר מה זה פסיק רישיה ולא ימות במשך חצי שעה! אחר כך אמר הסברתי לכם הכל, אני לא אחזור עוד פעם, הסברתי את הכל. פסק את ראשם של השומעים - חתך את ראשם הכניס להם את ההסבר של פסיק רישיה, ולא ימות - אף אחד לא מת... הבינו את זה בטוב טעם. "חן הוצק בשפתותיו" (ע"פ תהלים מ"ה ג').

החסיד רבי רפאל מאזוז ע"ה

י. והלילה הזה גם פטירתו של מר זקני החסיד רבי רפאל מאזוז ע"ה. היה ירא שמים עד מאד והיה זהיר בקלה בכחמורה. ואני זוכר שכל לילה (היה לו חדר שהוא ישן בו) היה קורא קריאת שמע כמי שעומד ונוטה ב"מ למות. אולי הלילה הזה הלילה האחרון¹². מי יודע. וככה אומרים בברכת המפיל: "זהאירה עיני פן אישן המות". והיה קורא ברגש גדול: "שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד".

הגאון רבי ישראל זיתון ע"ה

יא. והיום גם פטירת הגאון רבי ישראל זיתון ע"ה שהיה אב בית דין בתנוס, ונפטר בתרפ"א. הוא היה חוקר את הבעלי דינים בצורה מיוחדת, ותשובתו תמיד מוכנה בפיו. וככה היו אחריו גם כן כמה רבנים. הוא היה סוחר בתחילה, אבל למד הרבה, חכם גדול היה. וכשנוסד בית הדין הרבני (תריבונאל ראיניך) בתנוס זה היה בשנת תרנ"ח, ואמרו מי יהיה הראשון? רבי ישראל זיתון. כי הוא היה גם חכם, וגם פיקח, וגם גאון, וגם צדיק, וגם כותב¹³. ופעם אחת פסק איזה פסק, והיה שם עורך דין של הצד השני ואמר לו: הרב! אני אחפש בפסקים שלך

11. כי כתוב שבאל חייב בעטיפת הראש (מו"ק דף ט"ו ע"א), והיום לא עושים עטיפת הראש, הרמ"א אומר (יה"ד סי' שפ"ו סי"א) שלא נוהגים בזה. אבל הרב עשה משהו, הוריד את הכובע כמה שאפשר למטה. זה לא בדיוק עטיפת הראש, אבל זה משהו (ראה חזו"ע - אבלות ב' עמ' רנ"ט).

12. ומצאתי שפתח הדביר (בהלכות שבת סי' רפ"א דף ק"ז ע"א) הביא סברא שאפשר לומר וידוי בקריאת שמע שעל המיטה גם בליל שבת. למה? כי 'שמה ח"ו', הוא מפחד לכתוב שאולי ימות. מה אכפת לך? הרי יעקב אבינו אמר ככה "הנה אנכי מת" (בראשית מ"ח כ"א) וגם משה רבנו אמר: "כי אנכי מת בארץ הזאת אינני עובר את הירדן" (דברים ד' כ"ב). ור"ב אומר בגמרא: "כי שכיבנא רבי אושעיה נפיק לוותי דמתריצנא מתניתין כוותיה" (אמר את זה גם בפרק איזהו נשך דף ס"ב ע"ב וגם בב"ק דף ק"א ע"ג). החכמים הראשונים לא היו מפחדים מהמות. המות הוא דבר טוב, אדם מקבל את שכרו, או שינוח מהיסורים והצער שלו. ככה צריך להיות. בן גבירול כתב פעם קינה על אביו: "אחי תבל שאל תבל, שאל מה אחרית עמה", ובסוף כותב ככה: "ומדוע נתעב כוס, ועלינו שתות דמה?!", כלומר: מדוע אנחנו שונאים את הכוס - כוס המות. ועלינו - ואנחנו מוכרחים לשתות את הדם שלה? לכן לא צריכים לפחד מזה. אבל הרב פתח הדביר פחד, וק"ו לאנשים כמונו.

13. היום לצערנו הרב ישנם תלמידי חכמים גדולים שאינם יודעים לכתוב. ואם כותבים, כותבים בשפה שאי אפשר להבין אותה. חבל. צריך ללמוד לכתוב בשפה ברורה. ויש כאלה להפך, כותבים שטויות והבלים וממלאים בהם קונטרסים שאינם שוים חצי פרוטה, אינם שוים את הנייר שנכתבו עליו. ואם אדם יענה על כל אחד ואחד, יכלה הזמן שלו ושלם והמה לא יכלו. לכן אין מה לעשות, צריך להמשיך וללמוד.

שהוצאת בעבר, ואם אראה פסק שמתנגד לפסק הזה, אתבע אותך לבית משפט. אמר לו: תגיד מה שתרצה, והיה בידו מניפה שמניפים, והעורך דין מדבר והרב מנפנף במניפה כאומר תמשיך, תמשיך, תגיד, תגיד... הלך וחיפש, ומצא פסק שהוא שונה, ותבע את הרב לבית המשפט. ובית המשפט אמר לו: רבי ישראל מה אתה אומר? אמר להם: תראו בנימוקים "חייתו, חיותו, חיותו...", כלומר: "הואיל והואיל והואיל...", לכן הדין הוא כך וכך. וה"הואילים" האלה - הטעמים האלה לא שייכים בפסק הזה. ורק חלק מהם, אולי שנים מתוך חמשה או ששה שייכים כאן, ועורך הדין הזה שבלבל את העניינים, הוא בעצמו אויל, לא מבין מה זה הואיל... מה נעשה לו? צעקו עליו: **תעוף מכאן! אתה לא מתבייש להעמיד את הרב הראשי של היהודים למשפט?! מה אתה בהמה?! ככה היה.** היו חכמים ומכובדים¹⁴.

הרמ"ע מפאנו ע"ה

יב. רציתי לדבר בשבוע שעבר על חכמים שנפטרו בשנת ש"פ וביניהם הגאון רבי מנחם עזריה מפאנו, שנפטר בדיוק לפני ארבע מאות שנה - ד' אב שנת ש"פ. והחכם הזה מובא בספרי אחרונים אשכנזים: **"וכתוב בתשובת מ"ע"**, מה זה מ"ע? ראשי תיבות "מנחם עזריה", ככה קרא לספר שלו. והוא היה חכם מיוחד במינו, היה פוסק, והיה פייטן, והיה מקובל בשני סוגי קבלה. בהתחלה הוא למד בשיטה של רבי משה קורדובירו. ואיך הוא למד? הרי כתבי היד שלו נמצאים בצפת? אלא הוא היה עשיר, ושלח לאלמנה של רבי משה קורדובירו אלף דוקאטי זהב (כל "דוקט" זה כמו שתאמר היום עשרה דולר), וכל זה כדי שהיא תסכים להעתיק את הספרים של בעלה. ואחר כך הוסיף עוד עשרים דוקאטי למרן הבית יוסף, כדי שישכנעו את האלמנה שתעתיק, ועוד עשרה דוקאטי לרבי משה אלשיך (מהר"ם אלשיך), כדי שידבר אתה ויביאו סופרים ויעתיקו לו את הכל. ועוד עשרים דוקאטי לרבי שלמה אלקבץ (בעל "לכה דודי"), ובזכותו נשארו הספרים של הרמ"ק "אור יקר" חיים וקיימים עד היום הזה. אם היו נשארים בצפת, היו מתבזלים. מי יכול להחזיק מעמד יותר מארבע מאות שנה? אבל כאשר העתיקו אותם במיוחד בשביל הרמ"ע מפאנו והגיעו לאיטליה נשמרו (והרב חיד"א (שם הגדולים ח"ב מערכת האלף ערך אור יקר) כותב: ראיתי אותם שם בבית ליוטיק). ובימינו יצאו כולם לאורה¹⁵. ואחר כך בא חכם אחר מצפת ששמו רבי ישראל סרוק, אמר לו אני גם כן למדתי קבלה אצל האר"י, והוא התחיל ללמד את הרמ"ע מפאנו, והוא כל כך התלהב משיטת האר"י עד שהפך להיות "מקורדובירי מאמין ללוריאני נלהב" (פעם ראיתי משפט כזה), מה זה "קורדובירי"? הולך בשיטת רבי משה קורדובירו, ו"לוריאני" - שהולך בשיטת רבי יצחק לוריא - האר"י. והספרים שלו בנויים גם על שיטת האר"י וגם על שיטת הרמ"ק.

גילוח הזקן

ג. אותו דבר ספר שומר אמונים של רבי יוסף אירגאס. הוא בנוי משתי השיטות, של זה ושל זה. הוא מדבר בקבלה עם אדם שלא מבין כלום ומסביר לו בטוב טעם. כמה דברים נפלאים יש שם. (פעם קראתי אותו כולו ביום ראש השנה בחו"ל), היה לנו דפוס ראשון, גדול כזה עם אותיות גדולות, ועכשיו אני לא יודע אם יש לנו את הספר הזה, אבל היה לנו עוד ספר שהוא צילום של הדפוס הראשון, ובו הקדימת אחד ששמו 'שמואל אבא הורודצקי'. והוא כותב שם שהיה ויכוח בין בעל באר עשק¹⁶ ובין רבי יוסף אירגאס מחבר ספר שומר אמונים. ומה היה

14. היה עו"ד אחד שלא היה כל כך ירא שמים, אבל הוא היה טוען רבני שם. ואיך הוא היה יודע את ההלכות? היה ספר אחד שכתוב בו (בצרפתית) את כל הדינים של בין איש לאשתו וכל הדברים האלה, והוא היה לומד מזה. ויום אחד בשנת תש"ל הייתי במרסיי והיה לו בית הכנסת "כתר תורה", ואמר שם לאבא ע"ה: **אם ירשו לי לחזור לתונס, אני לא מבקש לא את הירושה שלי, ולא את הקרקעות שלי, ולא שום דבר, אלא אני רק מבקש את הפסקים של בית הדין הרבני! מפני שהם עשויים בחכמה בתבונה ובעצת.** וזה יהודי שהוא לא למד הרבה, אבל הוא יודע שהרבנים והדיינים הולכים ביושר. ובעוונות הרבים מה קורה כאן? כל מלה שהרב אומר, בולעים אותו חי, בלי דעת, בלי תבונה, ובלי שכל, לא ככה עושים.

15. ומה מיוחד בספרי הרמ"ק? שמסביר את הקבלה בשכל, ולא בגימטריאות ורמזים ושם היוצא מכאן ומכאן. הוא נותן הסבר לכל מלה לפי עשר ספירות. על פי שיטת הקבלה.

16. זה חכם מירושלים שנדפס ספרו בשנת ת"ל ושמו רבי שבתי באר, והוא כתב שאלות

הויכוח? הבאר עשק כתב (סי' ע) שבחוץ לארץ גם על פי הקבלה לא צריך לגדל זקן. ומדוע? כי רק בארץ ישראל מגדלים אבל חוץ לארץ זה מקום טומאה ולא צריך לגדל בו זקן. והוא גם העיד על הרמ"ע מפאנו שבכל יום ששי היה "חייף ברישיה, דקירח הוה ברישיה, ומסתפר בדיקניה כמנהג איטליא" (ככה ראיתי הלשון בספר של הורודצקי) - דהיינו שהיה מסתפר בזקנו. ורבי יוסף אירגאס כעס עליו, וכתב (שו"ת דברי יוסף סי' כ"ה): **איך אתה אומר דבר כזה? הרי זה שקר, ואסור לגלח גם בחו"ל.** ואמר לו: שרבי בנימין הכהן מעיר ריגיו העיד לי שראה את התמונה שלו אצל גביר פלוני והוא היה מלא בזקנו על כל מידותיו.

דברי שלום ואמת

יד. לפני שבועיים כתבו עליו מאמר ב"יום ליום", ושם הביאו תמונה שלו, ואתה רואה שזקנו מסודר ומסופר, לא מגולח חס ושלום, אבל הוא סידר אותו. וא"כ מה שאמר הבאר עשק, זה אמת, ומה שאמר רבי יוסף אירגאס, זה גם כן אמת. זה אמר מסתפר בדיקניה דהיינו מספר בזקנו, ואילו השני אמר לו שזקנו היה מלא על כל מידותיו, זה נכון אלא שהוא היה זקן מסודר ומסופר. ומי שרוצה להחמיר יכול לומר, שעשה כן מחמת שהיה מקורב למלכות והיה עשיר ומכובד, ואולי היה צריך להפגש עם גדולי המלוכה בונציה או באיטליה, וזה יכול להיות, אבל לא כמו שהכחיש אותו לגמרי.

כרס זקן אינם מעידים על חכמה

טו. והחתם סופר ראה את הדברים האלה ונשכח מזכרונו ע"ה, לא זכר בדיוק מה היה, והוא כתב בספרו (שו"ת חתם סופר אורח חיים סוף סימן קט"ו) שכל רבני איטליה מגולחים, ולמדו כן מרבי מנחם עזריה מפאנו שהוא גדול המקובלים באיטליה שהוא היה מגלח כל זקנו מבלי להשאיר ממנו אפילו שיערה אחת, ואחר כך כותב: **"כמו שכתב היש"ר מקנדיא בספר אלים שלו"**. אבל זה לא בדיוק, "ערובי פרשיות שנו כאן", קודם כל היש"ר מקנדיא לא כתב כלום על הרמ"ע מפאנו, הוא כתב ספר שמדבר על גאומטריה ואסטרונומיה וכו' והיה חכם גדול בזה, ותלמידו שמואל¹⁷ אומר על רבו שהוא שונא זקן ומרבה לספר, והיה אומר: **"שאם הכרס והזקן על קנקן מלא וריקן מעידים, אין חכם בעולם כתישיים ועתודים"**... (ס' אילים עמ' 43). זה ביטוי שלו, התישיים ועתודים יש להם גם כרס וגם זקן, וכי הם חכמים גדולים! ורואים שזה מדבר על היש"ר מקנדיא ולא על הרמ"ע מפאנו, אלא שהחתם סופר קרא מה שכתוב בספר באר עשק, וראה את מה שכתוב בספר אילים של הישר מקנדיא, שכתב תלמידו על רבו שהוא שונא זקן ומרבה לספר, וערבב את הרמ"ע מפאנו עם היש"ר מקנדיא, וזו טעות. היש"ר מקנדיא לחוד וזה לחוד. היום יש מי שרוצה להכחיש ולומר שהיש"ר מקנדיא היה לו זקן, ויש תמונה שיש לו זקן. אבל הזקן שלו כל כך דליל, כי פעם לא היו מגלחים במכונה כמו היום, אלא היו מגלחים במספרים, ולכן הוא כל כך דליל. והרי תלמידו מעיד עליו בחייו שמספר את זקנו וכותב את זה בספרו, הייתכן שהוא משקר? לא לדמיין יותר מדאי.

ללחוץ שיגדל בתורה לא ללחוץ שיגדל זקן

טז. ולמה אני אומר את זה? כי לפעמים באים בחורים לישיבה מערים שכולם שם מגולחים, כמו באר שבע וכדומה, ויש כאלה שכופים עליהם לגדל זקן והם נכפים ומקבלים את זה, ואחרי שהם מקבלים את זה הם מרגישים רע עם זה¹⁸. לא ללחוץ על תלמיד בענין הזה, אפשר ללחוץ עליו שישקיע בלימוד וילמד

ותשובות, וכמעט כל תשובה שהוא כותב חולקים עליו, עד שאמרו לכן קרא שם ספרו באר עשק כי התעשקו עמו (ע"פ בראשית כ"ו כ)... שם הוא כותב למשל שדיו שיש בו חומרים מסתם יינם (יין של גוים), מותר לכתוב בו ספר תורה (סי' ק"ט), ודחו אותו, כי סתם יינם אסור בהנאה. וכאשר אתה כותב בו אתה נהנה ממנו. והוא דעת יחיד.

17. ויש אומרים שזה היה דמיון, אבל הוכח שהיה לו תלמיד ושמו שמואל. (עיין בספר מבחר כתבים לר' מתתיה שטראשון).

18. והיה אחד שקיבל מחלת קרוהן (מחלת מעיים) בגלל הדבר הזה שכפו עליו. אחר כך נעשה לו נס ועבר ניתוח והורידו לו את זה. ואחר כך התחנך עם בת תלמיד חכם גדול, וגידל זקן באופן טבעי [מרצונו].

טוב, ואפשר ללחוץ עליו בתורה, שילמד טעמים, ואפשר ללחוץ עליו שיכתוב חידושים. צריך לדעת שלפני חמישים-ששים שנה כל תלמידי פורת יוסף היו מגולחים, **והרב עובדיה ע"ה היה יחיד,** וגם הוא בחתונה שלו היה מגולח, יש תמונה של רבי חיים דוד הלוי וחכמים אחרים שהיו מגולחים, **וגם הרב בן ציון אבא שאול** עד גיל ארבעים בערך היה מגולח, וגם כל חכמי ג'רבה עד לפני כמה שנים היו מגולחים, **רבי בוגיד סעדון** היה מגולח, **ורבי שמואל עידאן** היה מגולח. והיום ברוך ה' התפטרו מה'בעיה' הזאת. ולמה? כי היום כבר באופנה לגדל זקן. וגם אצל הצרפתים מגדלים¹⁹, לא כמו פעם²⁰.

אם אהרון הכהן היה מספר זקנו

יז. ויש לנו מקור בגמרא בהוריות (דף י"ב ע"א) שכתוב שם **כמין שתי טיפי מרגליות היו לאהרון הכהן בזקנו וכשהוא מספר עולות לו בעיקרי זקנו,** ורש"י שם כתב שהפירוש "כשהוא מספר" דהיינו כשהוא מדבר. ולכאורה מדוע שיעלו לו למעלה כשהוא מדבר? אבל במקום אחר (בכריתות דף ה' ע"ב) רש"י הביא שני פירושים, או כשהוא מסתפר או כשהוא מדבר. וגם את הפירוש של מסתפר, אמר אותו הגאון **רבנו מאיר הלוי** שחי לפני הרמב"ן (הובא בתוס' הרא"ש בהוריות שם)²¹, **ורבי דוד פארדו** כתב על זה, היה לו תלמיד ששמו **רבי שבתאי וינטורה** מחבר ספר נהר שלום, והוא כתב לרבו יש ראייה שאפשר לגלח את הזקן הנה יש פירוש שאהרון הכהן היה מגולח זקן (ש"ת מכתם לדוד י"ד ס" כ"ז), וענה לו (שם ס" כ"ח) אני בטוח שאתה לא מדבר על עצמך, כי אתה לא מתכוין לגלח, אבל מה שאתה מביא ראייה זה לא יכול להיות, והפירוש העיקרי הוא "שהיה מדבר". וכי יעלה על הדעת לפרש שהוא מסתפר, הרי כתוב "כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרון שיוורד על פי מידותיו" (תהלים קל"ג ב'), דהיינו עד פי הבגדים שלו, תאמר שהיה מגלח את זקנו?! לא יעלה על הדעת. אם תרצה לומר מגלח קצת, מסדר קצת, יכול להיות. **ועל כל פנים למדנו שלסדר את הזקן זה לא איסור. ככה יוצא על פי רש"י בכריתות, ועל פי הרמ"ה (ר' מאיר הלוי) ועל פי הרמ"ע.**

לספר הזקן במספרים

יח. **ורבי דוד פארדו** כתב קשה מאד על מרן שפסק (י"ד ס" קפ"א ס"ה) **שמות לספר הזקן במספרים.** והוא כתב שאסור לעשות את התורה פלסטר ולכפות על האמת פסכתו, וכתב מלים חריפות מאד, **והרב חיד"א ע"ה** עניו וצדיק

19. היה לי חבר שלמד הרבה מתמטיקה, עד שהיה מורה למתמטיקה לבן של אסאד נשיא סוריה. אסאד בא אליו ואמר לו שילמד את הבן שלו שיעוריים פרטיים במתמטיקה וישלם לו. נתן לו פנקס ש'קים שלו ואמר לו: "תמלא כרצונך!", והיה ממלא ומרויח. חמישים שנה לא ראיתי אותו. בלימוד הגמרא היה מספר אחד (לא בדיוק מספר אחד, מספר שתיים...) ואחרי חמישים שנה פגש אותי ושאל: אתה מכיר אותי? קוראים לי שמעון. אמרתי לו באמת, אתה שמעון?! הרי פעם היה מגולח לחלוטין. והיום זה כבר אחרת. 20. ופעם תפסו יהודי אחד שוחט בצרפת כשכא לתונס, והיה לו זקן, וזה היה עוד חידוש בימיו. תפסו אותו ואמרו לו: "אתה מהחמאס!" למה יש לך זקן? אלא זה אומר שבת מתנועת החמאס, וחמאס בתונס היא מחוץ לחוק. והוא אמר להם שהוא יהודי, אמרו לו: מה פתאום?! יהודים לא מגדלים זקן. עד שהסביר להם ונרגעו. 21. תלמיד חכם אחד שכתב ספר על הוריות בא אלי יום אחד ואמר לי: ראיתי דבר פלא, אהרון הכהן היה מגלח את הזקן. אבל חשב שאף אחד לא ידע את זה עד שבא הוא ופתח להם שערי אורה, כבר דברו על זה.

ונפלא, כתב תשובה בספרו חיים שאל (חלק א' סימן ב' ובחלק ב' סי' ז"ך) ושם ראה דברי הרב מכתם לדוד וסתר דבריו, **וכתב שמרן פסק להלכה נכון.** והריטב"א כתב אותו דבר (מכות דף כ' ע"א), שמוטר לספר את הזקן במספרים אפילו הם כעין תער.

מגולחי זקן עם בלורית בראשם

יט. ונפקא מינה שהיום ישנם בחורים שקיבלו אותם רק בתנאים מיוחדים, רק אם יעשו את החומרא הזאת ואת החומרא הזאת, אבל יש חשב שאחר כך ילכו לנו כמה מהם לאיבוד. **צריך לדעת שכל בחור בפוטנציאל יכול להיות גאון עולם וצדיק יסוד עולם, לכן תקרב, תקרב, תקרב ותקרב! חבל על אלה שדוחים בחורים בטענות סרק כאלה.** אני יודע איך משפחה אחת הלכה לאיבוד בגלל כאלה דברים²², ואם היינו אומרים יש לך יצר הרע גדול תוריד חצי, והיה מוריד חצי, [זה היה בסדר], **העיקר שישב וילמד, כי התורה שילמד אותה שיהיה יותר מכל הדברים האלה.** גם בלורית, היום מקבלים בכל הישיבות בחורים עם בלורית, למה? כי הבלורית של הגמרא (סוטה דף מ"ו ע"ב ועוד) זה סוג אחר, ומה שמחצית השקל אוסר (סי' כ"ז סק"ד) זה לא בדיוק, אלא כוונתו שהיו מגדלים בלורית מאחור²³, **אבל אם מגדלים קצת כלפי הפנים זה לא נקרא "בלורית".** [וכוונת הרב מחצית השקל שם, שגם מאחור צריך שהקשר יהיה על העורף ולא על הבלורית]. ככה יוצא מדברי כמה פוסקים, כמו ערוך השלחן (סי' כ"ז ס"ק י"ד) ועוד. והבן איש חי גם כתב על זה בעדינות (ש"א פרשת חיי שרה אות ה'). אדם צריך לדעת **שיש יצר הרע גדול לבחורים, ולא די שיש להם יצר הרע שלא ללמוד, אלא יש להם גם יצר הרע שיארו 'נורמלים' בעיני הבריות, לכן אם תוכל לחנך אותו כמו נטורי קרתא שיגלח שער ראשו לגמרי בתער, אין הכי נמי. אבל אם לא תוכל לעשות את זה, האם תהרוס אותו בגלל זה?! הרי הוא יכול להיות תלמיד חכם וצדיק ויכול להיות מחבר ספרים.** ולאט לאט יוריד את זה.

סתו"מ שנכתבו בפה

כ. עוד דבר שחידש הרמ"ע מפאנו. היה בזמנו סופר אחד במצרים ששמו **רבי דוד מוגרבי** (מביא אותו רבי חיים ויטאל פעמיים בספר החזיונות שלו עמ' ל"ה ורמ"א). והאדם הזה מסכן, היה גידם בידיו וקיטע ברגליו, לא היו לו לא ידים ולא רגלים, והוא רצה להתפרנס מיגיע כפיו. מה היה עושה? **היה כותב ספרים תפלין ומזוזות בפיו²⁴,** והיו מקבלים את התפלין שלו (ראה בספר מלכי רבנו לר"י בן נאים מערכת הדל"ת דף כ"ז ע"א), אבל כשהגיעו התפלין שלו לאיטליה, **הרמ"ע מפאנו פסל אותם** (בתשובותיו סי' ל"ח), כי אמר שצריכים לכתוב ביד כדרך העולם, והוא כותב בפיו (ויש כאלה שכותבים ברגל), ומה עושים? כולם הביאו את הרמ"ע מפאנו בשתיקה. ואני בדקתי ומצאתי שהסופר הזה היה 22. כי הבן הגדול גידל בלורית וזרקו אותו, וגם אחים שלו שנשארו בישיבה ולמדו, בסוף באו לארץ ישראל ואמרו אנו לא מחובשי בית המדרש. יצאו כולם לאיבוד. 23. ראיתי תמונה של משכילים לפני מאתיים שנה, היו מגדלים שער מאחור, כמו איזה בלעם... 24. פעם שלחו לי לקראת ראש השנה "אגודת ציירים בפה וברגל" שיש להם כל מיני ציורים יפים. ואמרו לי תגיד לנו מה דעתך? (ושלחו ככה לכמה אנשים). וכתבו: תגיד בלי רחמים, אל תרחם עלינו, תגיד לנו אם זה טוב או לא... ואלו היו תמונות יפות מאד.

המתאים. דוגמא נפלאה לכך ניתן ללמוד מהמעשה הבא: בשלהי שנת תש"ו, הגיע באחד הימים לבקרו בחמאם-אלאף יהודי עשיר שאינו מקפיד על שמירת תורה ומצוות. ביקש רבנו מבתו פאנידה לכבד את האורח בכוס מים. מיהרה הבת בזריזות לקיים מצות אביה ומצות הכנסת אורחים, והגישה לאורח כוס מים צוננים. האיש אמר בנימוס: "תודה", ובעודו בכפו רוקן את כוס המים לתוך גרונה ללא ברכה תחילה וסוף. נחרד רבנו, וכמעט שהוכיחו על פניו בגערה ובדברים הקשים כגידים, אלא שמיד עצר עצמו, מתוך הבנה שמדובר באדם שהינו בגדר 'תינוק שנשבה', ועם כל החומרה שבדבר, עדיף להוכיחו באמירה רכה באופן שיכנסו הדברים ללבו, ולא יהיה זה דבר שאין סופו להישמע. פנה איפוא אל האורח ושאלו בתמימות מעושה: "מדוע

סיפורים על מורנו רבנו מרן הגאון רבי חיים חי חיותה הכהן זצוק"ל

"לקב"ה לא מגיעה תודה!?"

איש אשר רוח בו היה רבנו, ובמומחיות רבה ידע להלך לרוחו של כל אדם ואדם. לפיכך, בשונה מאופי הנהגתו בג'רבה שם נהג עם הצבור יותר בתקיפות, כאן פעל באופן

הודית לבתי, מה הטובה שעשתה עמך?". השתומם האורח ולא הבין את השאלה: "הלא היא טרחה בשבילי והגישה לי כוס מים...". "מה היא עשתה בסך הכל?" היתמם רבנו "פתחה את הברז והביאה לך מעט מים...". העשיר לא הבין לאן חותר רבנו, ורבנו המשיך למסר המתבקש: "אם בשביל טרחה כה פשוטה וקלה כמו הגשת כוס מים מצאת לנכון להודות לבתי, אז לקב"ה שיצר את המים יש מאין, לא מגיעה תודה!". השתאה האורח מהחכמה ועוד יותר מהרגישות שבה הוכיחו רבנו, וקיבל בשתי ידים את מוסרו האוהב. מאז היה מקפיד לברך לפני כל מאכל או משקה שהכניס לפיו.

1. ע"פ ספר 'דרישת הרחמים' עמ' כ"ג.

בימי רבי חיים ויטאל, ומזכיר אותו לשבח (ולא אמר כלום בענין זה), ולא זו בלבד אלא **שהגאון יעב"ץ** (מור וקציעה סי' ל"ב) **הכשיר את זה**, ומדוע? כי מצינו בגמרא (יבמות דף ק"ה ע"א) גבי גידמת (התוכת ידים בעוונות הרבים) שצריכה לחלוץ לאחי בעלה "וחלצה נעלו מעל רגלו" (דברים כ"ה ט'), והגמרא אומרת איך היא תחלוץ? גידמת **חולצת בשיניה**. אטו "וחלצה בידה" **כתיבי?** לא כתוב וחלצה בידה, אלא כתוב "וחלצה נעלו", וחולצת בשיניה. **וא"כ גם כאן כתוב "וכתבתם על מזוזות ביתך"** (דברים ו' ט') **וכי כתוב "וכתבתם בידך"**? ולכן אפשר לכתוב בכל צורה שתהיה רק שהאותיות יהיו בסדר. ככה דעת הגאון יעב"ץ. [אך לדינא לא נקטינן הכי].

איטר יכול לכתוב תפלין לכתחילה

כא. ומ"מ מדברי שניהם נלמד, שאיטר יכול לכתוב לכתחילה תפלין ביד שמאל. ורבי יוסף חיים ע"ה מחמיר בזה (שו"ת רב פעלים ח"ב תאו"ח סי' ט) חומרא על חומרא על חומרא, וכתבתי על זה בשו"ת בית נאמן (ה"א תאו"ח סי' ב') שכל החומרות האלה אינן מוכרחות במחילה מכבודו. האיטר מניח תפלין ביד ימין, וכאשר הוא כותב את התפלין שלו (ותפלין לאחרים) הוא כותב ביד שמאל שלו שזה נחשב ימין, לכן זה כשר. והארכתי בזה שם, ומצאתי כמה פוסקים שכתבו כמוני, שגם על פי הקבלה מותר לאיטר לכתוב, וא"צ להחמיר עליו. ברוך ה' לעולם ואמן ואמן.

רבי עדין שטיינזלץ ע"ה

כב. שמענו שהרב עדין שטיינזלץ ע"ה נפטר בערב שבת. הוא היה אדם נפלא ועדין. ואני אמסור סיפור אחד עליו, פעם הייתי בבלינסון, ובא מישהו ואמר לי שהוא קרוב משפחה שלו, ובאותו היום (בערב תשעה באב בשנת תשמ"ט) שכתבו עליו ביתד נאמן²⁵, התקשר אליו ואמר לו אתה יודע מה שכתבו עליך ביתד? אמר לו תעזוב אותי, אני עכשיו מְפָצֵחַ סוגיא בגמרא, לא מעניין אותי! ככה בלשון הזאת. גם ענוה, גם יראת שמים, וגם זיכוי הרבים. הדור שלנו כולו מלחמות אחד עם השני, גם חרדים מול חרדים, צדיקים מול צדיקים, לאן נגיע?! עד שה' יתן לנו שכל, ונפסיק את כל המלחמות האלה ונזכה לגאולה שלמה במהרה בימינו אמן ואמן.

25. כתבו עליו איום ונורא, לא השאירו מלה שלא כתבו עליו. עד שלא האמנתי שהכוונה על רבי עדין מתרגם התלמוד, שהדפיס מאתים שבעים אלף עותקים של התלמוד עם הפירושים שלו, ופתח את התלמוד בפני בעלי תשובה. ואמרתי אולי אין הכוונה לרבי עדין הזה, ואולי יש מישהו אחר בשם כזה, שני יוסף בן שמעון... אבל אחר כך ראיתי שזה הוא, רבי עדין שלנו.

מי שבירך אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב, הוא יברך את כל השומעים ואת כל הלומדים וכל המתעניינים בדברי תורה. שנלך כולנו בדרך ישרה, ונשפיע גם על החילוניים שלא יריבו. שיפסיקו את השגעונות האלה של המריבות. ועם ישראל יחזור - "ושב יעקב ושקט ושאנן ואין מחריד" (ירמיה ל"א). אמן כן יהי רצון.

זרה לא רכב, וגם לא דירה, זו הזדמנות פז ללב היהודי שלך!

הגיע הזמן שגם לך יהיה ספר תורה!

יום שלישי י"ב אלול 1/9/20
יום פטירת מרן הבן איש חי

ההגדרה הגדולה על ספר תורה מהודר

להחזיקת מוסדות התורה 'יצחק ירנן' אשקלון בנשיאות מו"ר הגאון רבי יצחק ברא שליט"א.

בהשתתפות בהגדרה:

- מורנו הרב יתפלל עליכם באופן אישי ביום הילולת הבן איש חי זיע"א.
- נכנסים להגדרה על ספר תורה מהודר. הזוכה בספר התורה רשאי להכניסו לכל מקום שיוחפוץ.
- נכנסים להגדרה נוספת על עוד עשרות פרסים: תכשיטי זהב, בעריכת ישיבה סלונית, מקרר, מכונית כביסה ועוד.
- ובעל הכל, שותפות אמית במפעל התורה הגדול באשקלון!

50 ₪
למשך 12 חודשים

08-6717736

באין מענה: 055-9940736

עקב המצב ההגדרה תתקיים
בשידור חי בנוכחות עו"ד ורו"ח.

מי התמונה?

תשובה ניתן לענות בקו בית נאמן 079-9270505 שלוחה 22. נא לשלוח התשובות עד יום ראשון בערב בין הפותרים נכונה יוגרל פרס (חובה לציין שם וכתובת בצורה ברורה)

ילדי גאלה

בית נאמן לילדים

מתוך שיעוריו של רבנו מרן ראש הישיבה שליט"א

לע"נ גאולה בת הרבנית אסתר מאזוז ע"ה

גילון 178

למען תספר

בספר בית יוסף השקיע מרן 32 שנה

בגרוש ספרד [שהיה בשנת רנ"ב] היה מרן רבי יוסף קארו בגיל 4 שנים, וזאת אומרת שהוא נולד בשנת רמ"ח. ומה הדבר המיוחד שעשה מרן? ישראל היה מפזרים, וגלגל אחד היה ספר משולל שעל פיו היה נוהג: אחד יש לו הרמב"ם, אחד יש לו הרא"ש, אחד יש לו הר"ף, אחד יש לו ספר האגדה, ואחד יש לו ספר האגורה, אחד יש לו אור זרוע וכו', ובא מרן וכנס את כלם בספר אחד "בית יוסף" [על הטור], וזו עבודת יחיד. ומה עשה בזה? מה שרצו הצוררים בגרוש ספרד לפצל ולפזר את עם ישראל ולהשפית את התורה, הוא בא ועשה להפך ולכד את כלם ביחד. וזו ברכה שקבלנו אותה. ובדקתי מתי מרן התחיל לחבר את הבית יוסף, וראיתי שזה היה בשנת רפ"ב כשהוא בן 34. והנה כתוב בפרשת עקב "ואהבך וברכך והרבך" (דברים פרק 5 פסוק י"ג) - "ואהבך" בגימטריא 34, "וברכך" בגימטריא רמ"ח (שזו השנה שזולד מרן), "והרבך" זה כל המפרשים שסביב מרן.

ובספר הזה בית יוסף השקיע מרן 32 שנה, בעשרים שנה הראשונות עשה מהדורא ראשונה, ועוד 12 שנה מהדורא שניה. וחבר גם את ה"שלחן ערוך" ו"כסף משנה" [על הרמב"ם] וכי, ובשמים חפז לו עד שיגמר את הכל, ולכן נתנו לו לחיות 87 שנים (וזה היה נדיר באותה תקופה). ואומרים שמרן השלחן ערוך זכה למה שלא זכה שום מחבר לפניו ולאחריו, כי כל כף הרבה מפרשים יש עליו, חלק נמצאים על העמוד בשלחן ערוך, וחלק הם בספר בפני עצמם, כמו מטה יהודה ופרי חדש וברכי יוסף ומחזיק ברכה. (גליון 76 אות י"ב והערות 13 ו-14).

הרשלה לקח נר והתחיל לחפש מתחת השלחן

מספר על רבי ברוך ממז'בוז' נכדו של הבעל שם טוב [ראה במדור ידע תדע], ששקלפפעמים היה במצב רוח לא טוב (פי' היו לו מתנגדים וכמה בעיות, וכמו שאומרים האשכנזים "מרה שחרה"). מי היה משמח אותו? ה"רשלה מאוסטרופולי", שהיה הבדחן של הארמון... פעם לקראת פסח רבי ברוך היה במצב רוח לא טוב, והודיעו להרשלה שיבא אליו לבית. הוא נכנס לבית, לקח נר והתחיל לחפש מתחת השלחן כאלו עושה בדיקת חמץ. שאל אותו רבי ברוך: מה יש לך? עוד לא הגיע ליל בדיקת חמץ. ענה לו: שמעתי שגפלו פניו של הרבי, ובאתי לחפש את הפנים... [שאדם עצב מתאר כמי שגפלו פניו], רבי ברוך צחק ועבר לו הכל. בדורנו היה יהודי בג'רבא רבי ציון חדאד (הוא היה מלמד אתי ביישיבה של הרב ניסן פינסון בתינוס. הוא היה למדן, וכתב ספר על התורה וחדושים בהלכה), שעשה דבר כזה. פתנית היה דן אחד רבי אברהם טייב זצ"ל, שחשדו בו שנסע לארץ ישראל שלא חכה, לקחו לו את הדרכון, והוא היה יושב עצוב בבית הנקסט בונאן (נדמה לי על שם רבי יצחק בונאן), ואף אחד לא העז לומר לו מלה אחת. רבי ציון שאל את הגבאי שם (קראו לו ד"ר גב'יון): מה קרה לרבי אברהם? אמר לו שלקחו לו את הדרכון. בא אליו ואמר לו: רבי אברהם, אנחנו נמצאים בחדש ניסן, וכתוב בהלכה (שלחן ערוך סימן תכ"ט סעיף ב') שאין נופלים על פניהם בחדש ניסן. איך כתוב ביהושע? "למה זה אתה נפל על פניך" (ו' י'). [שקאמור אדם עצוב מתאר כגפלו פניו] הוא צחק מזה, גם ונגמר הספור. מי שיתרגל בדבר הזה יהיה לו טוב בפנים, ולפעמים אדם עושה את עצמו בחוץ טוב ובפנים לא בסדר, אבל צריך לדעת: אם תחשב טוב - יהיה טוב. (גליון 176 אות ד').

חיזה

אותו שם להם אחד מצפת אחד מאשכנז ואחד מתונס

תשובה לחיזה נמצאת בעלון הנוכחי. תשובות ניתן לענות בקו בית נאמן 079-9270505 שלוחה 21 (חובה לציין שם וכתובת בצורה ברורה). נא לשלוח התשובות עד יום ראשון בערב שמועות הוויכוח יורסמו בעזרת ה' שבעה הבא פתרון משובח קראו: פתרון חיזה: הוא רבי יוסף משה, בנו של האוון התיבות, ראשי תיבות שמו הוא "ים", והים גם מפני אורו של יוסף, מתרון התמונה: מרן האוון הקדוש רבי יעקב ישראל קנייבסקי זצ"ל (הסתייפלו). נולד תרט"ט, נפטר בכ"ג באב תשמ"ה. מגדולי ודייקי הדור הקודם, מחבר ספר קהילות יעקב, ועוד.

ידע תדע

א. בפרשה נקרא "ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה" (דברים י"א כ"ו). לפני ארבעים ושבע שנים, מרן הרב עובדיה זצ"ל היה בסיום פתה ח' בתל אביב, אחד מהתלמידים שם עמד ודבר ואחריו הרב עמד ואמר: "ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה", המלה וקללה ראשי תבות "והקרו קמת לכם לעולם הבא". אמנם לפי הפשט הפנה קללה ממש, אבל לא יתכן שמשוה רבנו יאמר קללות לישראל, אלא הוא רמו כאן שאני נתנו לפניכם היום ברכה זמנית לפי שעה בעולם הזה, ואלו הקרו קמת לכם לעולם הבא. והנה אפילו הקללות הפתובות בפרשות בחקתי וכי תבא, המפרשים פרשו את כלם ברכות לכו הרב אמר כאן "וקללה" ראשי תבות והקרו קמת לכם לעולם הבא. (גליון 176 אות ג').

ב. הפטרט "ענינה סערה" [של פרשת ראה] היא מעודדת מאד: ענינה סערה - סוערת כבר אלפים שנה, לא נתמה - לא קבלה תנחומין. הנה אנכי מרביץ בפניו אבניו - האבנים שלך יהיו ב"פוך" שזה מין אבן טובה, ויסדתיו בספירים - היסוד שלך יהיה מאבן ספיר ושמתו פדכד שמתתיו ושערוך לאבני אקדח וכל גבולך לאבני חפץ. וכל בנינו למודי ה' ורב שלום בנינו - מהר"ם שייך כתב הסבר פה מאד בזה, שלעתידי לבוא כלם יהיו תלמידי חכמים, "וכל בנינו למודי ה' אז למה צריכים רב? אלא ורב" - "שלום בנינו", שאם יהיו חלוקי דעות הולכים לרב שיפסק ביניהם. (גליון 124 אות י"ז).

ג. אחיו של רבי ברוך ממז'בוז' [הנזכר במדור למען תספר] הוא רבי אפרים מסדילקוב (האשכנזים היו אומרים שם העיר, פי בזמנם עוד לא היה שם משקפה), מחבר ספר "דגל מחנה אפרים" על התורה. אמא שלהם היתה בתו של הבעל שם טוב, וקראו לה "אדל". הבעל שם טוב אמר שלקח את השם שלה מהתורה, מהפסוק "מימינו אש דת למו" (דברים פרק ל"ג פסוק ב'), אש דת כמו ראשי תבות אדל. היא קדה שני בנים צדיקים וחסידים, הגדול רבי אפרים מסדילקוב והקטן רבי ברוך ממז'בוז'. (גליון 176 הערה 14).

הלכה נאמנה

הלכות תפלין

א. על פי הגון איש חי (שנה ראשונה פרשת וירא אות כ"ח) כדאי לכסות תפלין של ראש, וזה על פי האר"י שאמר: "צריך לכסות תפלין של ראש", ואף על פי שמרן השלחן ערוך (סימן כ"ו סעיף י"א) כתב "טוב להיותם גלויים", אבל כיון שמרן אמר "טוב" והאר"י אמר "צריך", לכו מכסים את התפלין.

ב. אבל גם מי שאינו מכסה את התפלין על פי דעת מרן, הרי מרן (סימן ח' סעיף ב') אמר: "נכון שיכסה ראשו בטלית", ואם כן צריך הוא לפחות לכסות את ראשו בטלית. ולא כדאי להוריד את הטלית אלא אם כן אדם שקשה לו והטלית בורחת לו, אבל כל אדם יכול להתרגל בזה, ולכן אם אינו מכסה את התפלין לפחות תכסה את הראש בטלית. (גליון 22 אותיות ט"ו, כ').